

**PAŃSTWOWE
RATOWNICTWO MEDYCZNE**

PRZEWODNIK

Przewodnik po systemie Państwowego Ratownictwa Medycznego

Przewodnik w praktyczny sposób pokazuje jak poruszać się w systemie PRM jako elemencie ochrony zdrowia.

Za planowanie, organizowanie, koordynowanie systemu oraz nadzór nad

Państwowym Ratownictwem Medycznym

na terenie województwa pomorskiego
odpowiada **Wojewoda Pomorski.**

PO CO SYSTEM PAŃSTWOWEGO RATOWNICTWA MEDYCZNEGO?

PRM

System Państwowe Ratownictwo Medyczne (PRM) został utworzony, aby **każdej osobie** w stanie **nagłego zagrożenia** zdrowia lub życia zapewnić **pomoc**.

Jednostki systemu PRM:

- szpitalne oddziały ratunkowe (**SOR**)
- zespoły ratownictwa medycznego (**ZRM**), w tym **lotnicze zespoły** ratownictwa medycznego, które mają zawarte umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia.

Zespół ratownictwa medycznego jest tym, co potocznie nazywasz karetką lub ambulansem

Z systemem PRM współpracują:

- oddziały szpitalne wyspecjalizowane w leczeniu nagłych stanów zagrożających zdrowiu i życiu (np. takich jak udar mózgu, zawał mięśnia sercowego)
- centra urazowe

NUMERY ALARMOWE

PRM

W Polsce obecnie działają **dwa numery** alarmowe:

112 – do Centrum Powiadamiania Ratunkowego

999 – do Państwowego Ratownictwa Medycznego

Uwaga. Nie oznacza to, że znane powszechnie numery alarmowe **998** do Państwowej Straży Pożarnej i **997** do Policji są nieaktywne. Połączenia wykonywane pod te numery są **automatycznie przekierowywane na numer alarmowy 112**

JAKA JEST RÓŻNICA MIĘDZY 999 I 112?

PRM

Niezależnie, pod jaki numer alarmowy zadzwonisz, **pierwsze pytanie** ze strony osoby zbierającej informacje zawsze **dotyczy adresu**, pod który w razie potrzeby zostanie wysłany **ZRM**.

Dzwoniąc pod numer **112**, w przypadku **potrzeby** wezwania **ZRM**, operator numeru alarmowego **przekieruje** Twoją rozmowę do **dyspozytorni medycznej**.

Wybierając numer **999** dzwonisz **bezpośrednio do dyspozytorni medycznej**, czyli miejsca, w którym pracują dyspozytorzy. Ich zadaniem jest **zebranie wywiadu** medycznego.

Informacje pozwalają dyspozytorowi medycznemu na **podjęcie decyzji**, czy na miejsce zdarzenia należy wysłać ZRM. Jeśli w jego ocenie sytuacja przedstawiona przez wzywającego nie kwalifikuje się do wyjazdu ZRM, wzywający zostanie poinformowany o dalszym sposobie postępowania.

INFORMACJE ZBIERANE PRZEZ DYSPOZYTORA MEDYCZNEGO

Dokładne określenie stanu, w jakim znajduje się osoba poszkodowana, ułatwi dyspozytorowi medycznemu podjęcie decyzji, czy na miejsce zdarzenia należy wysłać ZRM.

WSKAZÓWKI DLA OSOBY WZYWAJĄCEJ POMOCY

PRM

- wzywanie pomocy zawsze jest sytuacją stresującą, postaraj się jednak **opanować emocje**. Dyspozytorzy medyczni pomogą Ci w tej trudnej chwili
- pamiętaj, aby w trakcie rozmowy z dyspozytorem medycznym **podawać tylko prawdziwie informacje**
- przekazanie **szczegółowych informacji** dyspozytorowi medycznemu jest **szansą** dla osoby poszkodowanej na **udzielenie** jej **najlepszej** możliwej **pomocy**, dlatego dyspozytor zadaje bardzo dużo pytań. **Informacje** te **trafiają** od razu do zespołu **ratownictwa medycznego**, który już nawet **w trakcie** waszej **rozmowy** może **jechać** na miejsce zdarzenia
- jeśli jesteś **świadkiem** wypadku komunikacyjnego, **zatrzymaj** swój **pojazd** w sposób **bezpieczny** i **podejdź do** osób **poszkodowanych**, by określić ich liczbę i stan ogólny. Informacje są niezbędne dla zaplanowania akcji ratunkowej przez dyspozytora medycznego

WSKAZÓWKI DLA OSOBY WZYWAJĄCEJ POMOCY

PRM

- jeśli mieszkasz z osobą starszą lub sam chorujesz przewlekle, **zawieś** na drzwiach **lodówki** lub innym widocznym miejscu **informacje o przyjmowanych lekach i chorobach**. W nagłym przypadku będziesz mógł przekazać te informacje dyspozytorowi medycznemu
- **informacje** o stanie zdrowia możesz również **przechowywać** w tzw. **pudełkach życia**, czyli specjalnie oznaczonych pojemnikach, do których wkłada się **wypełnioną kartę** z informacjami o przyjmowanych lekach, alergiach na leki oraz chorobach. Pudełka życia należy **przechowywać w lodówce**, jest to umowne miejsce, gdzie powinien zajrzeć każdy ZRM lub osoba wzywająca pomocy
- zawsze **stosuj się do wskazówek** udzielanych przez **dyspozytora medycznego**. Możesz mieć wiele wątpliwości dotyczących sposobu postępowania proponowanego przez dyspozytora medycznego, pamiętaj jednak, że jest on osobą z **wieloletnim doświadczeniem**, dlatego nie poddawaj się presji innych świadków zdarzenia i postępuj zgodnie z udzielanymi wskazówkami

Zespoły ratownictwa medycznego (potocznie karetki pogotowia, ambulanse) to jednostki systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego, które udzielają pomocy osobom w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

Zespoły ratownictwa medycznego dzielą się na:

- **specjalistyczne** – co najmniej trzy osoby uprawnione do wykonywania medycznych czynności ratunkowych, w tym lekarz oraz pielęgniarka lub ratownik medyczny
- **podstawowe** – co najmniej dwie osoby uprawnione do wykonywania medycznych czynności ratunkowych, w tym pielęgniarka lub ratownik medyczny
- **lotnicze** – co najmniej trzy osoby, w tym co najmniej jeden pilot zawodowy, lekarz oraz ratownik medyczny lub pielęgniarka

ZESPOŁY RATOWNICTWA MEDYCZNEGO

Zespół ratownictwa medycznego przewozi osobę wymagającą pomocy medycznej z miejsca zdarzenia do:

- najbliższego szpitalnego oddziału ratunkowego (**SOR**)
- szpitala wskazanego przez dyspozytora medycznego albo wojewódzkiego koordynatora ratownictwa medycznego – **szpitala posiadającego oddział odpowiedni** dla rodzaju i stopnia ciężkości urazu lub zachorowania pacjenta

W województwie pomorskim, w 2023 r. funkcjonuje 100 ZRM (w tym zespoły funkcjonujące sezonowo).

W 2022 r. ZRM wyjeżdżały do pacjentów 205 565 razy.

KIEDY KORZYSTAĆ Z POMOCY ZESPOŁÓW RATOWNICTWA MEDYCZNEGO?

SOR

Co oznacza w praktyce bezpośrednio zagrożenie życia i lub zdrowia?

To sytuacja, w której brak udzielenia pomocy medycznej w ciągu minut może doprowadzić do śmierci lub trwałego kalectwa, np.:

- nagłe zatrzymanie krążenia
- udar mózgu
- zawał mięśnia sercowego
- zakrzuszenie
- silny napad astmy oskrzelowej
- anafilaksja – silna reakcja alergiczna
- masywny krwotok
- oparzenia

KIEDY KORZYSTAĆ Z POMOCY ZESPOŁÓW RATOWNICTWA MEDYCZNEGO

SOR

Jeśli podejrzewasz, że sam **jesteś w sytuacji**, która **zagroza** Twojemu **zdrowiu lub życiu**, lub jesteś świadkiem takiego zdarzenia, **zadzwoń** pod numer alarmowy – **112** lub **999**, i po podaniu adresu odpowiadaj na pytania zadawane przez dyspozytora medycznego.

Po zebraniu wywiadu, zdecyduje on, czy na miejsce zdarzenia należy skierować zespół ratownictwa medycznego.

Pamiętaj! Czas oczekiwania na przyjazd ZRM możesz wykorzystać aktywnie do ratowania życia i zdrowia. Postępuj zgodnie ze wskazówkami dyspozytora medycznego oraz odpowiadaj na zadawane pytania.

Ważne! Według danych Ministerstwa Zdrowia, w 2022 roku było aż **2,1 mln** (**40%** wyjazdów ZRM). **nieuzasadnionych wezwań zespołów ratownictwa medycznego.**

Dlatego pamiętaj, że **ZRM są przeznaczone** dla osób, które są w stanie **bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia**. Nieuzasadnione wezwanie ZRM może zabrać komuś innemu szansę na dalsze życie lub stać się przyczyną trwałego kalectwa.

SZPITALNE ODDZIAŁY RATUNKOWE

SOR

Szpitalny oddział ratunkowy (SOR) to jednostka systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne, która **udziela pomocy** pacjentowi w stanie **nagłego zagrożenia** zdrowotnego.

Szpitalne oddziały ratunkowe to **wysoko specjalistyczne oddziały** szpitalne **udzielające pomocy** osobom w stanie **bezpośredniego zagrożenia** życia i zdrowia – wymagającym **natychmiastowego** leczenia.

Zadaniem SOR jest diagnostyka stanu chorobowego i określenie, czy pacjent zgłaszający się do SOR wymaga pilnego leczenia w szpitalu.

Świadczenia opieki zdrowotnej, których udziela SOR, polegają na:

- wstępnej ocenie stanu zdrowia pacjenta
- leczeniu niezbędnym dla stabilizacji funkcji życiowych

KIEDY MOŻESZ SKORZYSTAĆ Z SOR?

SOR

Jeśli znalazłeś się w stanie **nagłego zagrożenia** zdrowotnego, np. miałeś wypadek, uraz, zatruteś się lub nagle zachorowałeś.

KIEDY NIE POWINIENIEŚ KORZYSTAĆ Z SOR?

Pamiętaj, że szpitalny oddział ratunkowy to nie przychodnia podstawowej opieki zdrowotnej, ani przychodnia specjalistyczna. Dlatego **nie korzystaj** z niego, aby uzyskać:

- receptę na stosowane przewlekłe leki
- skierowanie na konsultacje specjalistyczne i badania dodatkowe
- zwolnienie lekarskie
- wniosek do ZUS
- skierowanie do sanatorium
- inne zaświadczenia i druki medyczne nie związane ze stanem nagłego zagrożenia zdrowotnego

Ważne! SOR nie jest miejscem, gdzie możesz **szybko zrobić badania** lub **skrócić czas** otrzymania **porady od lekarza** specjalisty!

KIEDY NIE POWINIENIEŚ KORZYSTAĆ Z SOR?

Pamiętaj też, że **głównym zadaniem** SOR jest określenie czy objaw, z którym się zgłosiłeś wymaga **pilnego** leczenia szpitalnego. Oznacza to, że **badania zlecone i wykonane w SOR nie będą służyć dokładnemu określeniu przyczyny poszczególnych dolegliwości, a ustaleniu czy znajdujesz się w stanie zagrożenia życia i zdrowia**, który wymaga pilnego leczenia.

W przypadku gdy zgłaszasz się do SOR np. z bólem brzucha – badanie USG brzucha wykonane w SOR będzie tylko badaniem przesiewowym wykluczającym główne patologie w jamie brzusznej. Jeśli więc odczuwasz ból brzucha np. od kilku miesięcy, lepszym rozwiązaniem będzie skorzystanie z badania USG wykonywanego po odpowiednim przygotowaniu i w umówionym terminie. Badanie to będzie szczegółowsze niż to wykonane w SOR.

Pamiętaj! Dolegliwości i choroby przewlekłe wymagają planowej diagnostyki, którą prowadzi lekarz podstawowej opieki zdrowotnej i ambulatoryjna opieka specjalistyczna.

STATYSTYKA SOR – WOJEWÓDZTWO POMORSKIE

13 – tyle szpitalnych oddziałów ratunkowych działa w województwie pomorskim

taki procent pacjentów, którzy **nie znajdowali się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego zgłosiło się** lub zostało przywiezionych **do pomorskich SOR-ów** w 2022 r. (niemal 130 tys. pacjentów zamiast do swojego lekarza podstawowej opieki zdrowotnej lub nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej, udało się do SOR.

Pamiętajmy o tym, że takie postępowanie **generuje niepotrzebne kolejki** w SOR i angażuje personel SOR do udzielania świadczeń pacjentom, którzy nie wymagają pilnej interwencji)

424 944 –tyle pacjentów w 2022 r. zostało przyjętych w pomorskich SOR-ach

CZY NA SOR POTRZEBUJESZ SKIEROWANIA?

Na szpitalny oddział ratunkowy możesz zgłosić się bez skierowania, jednak pamiętaj, że jest to oddział do diagnostyki i leczenia stanów nagłych, czyli tych samych, dla których wzywa się zespół ratownictwa medycznego

SEGREGACJA MEDYCZNA W SOR

SOR

Segregacja medyczna to inaczej triage (triaż). Jest to **podział pacjentów** przywożonych lub samodzielnie zgłaszających się do SOR, **pod względem pilności** udzielenia pomocy. Każdy pacjent trafiający do SOR jest oceniany w punkcie Triage.

Segregację przeprowadza ratownik medyczny lub pielęgniarka pełniąca dyżur w SOR. Pacjenci podzieleni są na 5 grup, z czego najszybciej pomoc otrzymają pacjenci oznaczeni czerwonym kolorem.

KATEGORIE PILNOŚCI SOR WEDŁUG KOLORÓW:

- **natychmiastowy** kontakt z lekarzem
- czas oczekiwania na pierwszy kontakt z lekarzem **do 10 minut**
- czas oczekiwania na pierwszy kontakt z lekarzem **do 60 minut**
- czas oczekiwania na pierwszy kontakt z lekarzem **do 120 minut**
- czas oczekiwania na pierwszy kontakt z lekarzem **do 240 minut**

SEGREGACJA MEDYCZNA W SOR

SOR

Osoby z grupy **czerwonej** np. z zawałem serca, udarem mózgu czy zatrzymaniem krążenia **otrzymują pomoc bezzwłocznie.**

Ważne! Pacjenci **zgłaszający** się do SOR np. z powodu **drobnych ran** będą musieli **„przepuścić”** osoby **o wyższym priorytecie** leczenia.

Jeśli w tym samym czasie do SOR dotrze ZRM z pacjentem oraz pacjent, który przybył samodzielnie, po przeprowadzonej segregacji medycznej pacjent, który przybył samodzielnie może uzyskać wyższy priorytet i będzie przyjęty przed pacjentem z ZRM.

O pilności leczenia w SOR decyduje przeprowadzony triage, a nie sposób w jaki tam dotrzesz.

CENTRUM URAZOWE

Centrum urazowe (CU) – to wydzielona część szpitala, w której są diagnozowani i leczeni pacjenci z **najcięższymi urazami** wielonarządowymi np. po upadku z wysokości lub wypadku komunikacyjnym.

Zadaniem centrum urazowego jest szybkie diagnozowanie i leczenie pacjenta urazowego.

Centra urazowe w województwie pomorskim:

- CU dla dorosłych znajduje się w Uniwersyteckim Centrum Klinicznym w Gdańsku
- CU dla dzieci znajduje się w COPERNICUS – Szpitalu im. M. Kopernika w Gdańsku

